

ET HÆFTE OM LEKTIEHJÆLP FOR FRIVILLIGE I DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

LEKTIEHJÆLP TIL BØRN HVORFOR OG HVORDAN?

DANSK FLYGTNINGEHJÆLP GIV FLYGTNINGE EN FREMTID

LEKTIEHJÆLP TIL BØRN – HVORFOR OG HVORDAN?

Et hæfte om lektiehjælp for frivillige i Dansk Flygtningehjælp

Udgivet af Dansk Flygtningehjælp 2006

Dansk Flygtningehjælp / Frivillige

Region Storkøbenhavn

Nørrebrogade 32, mezz.

2200 København N

Tlf. 35 36 80 67

www.flygtning.dk

Tekst: Nadja Christy og Lisa Tange

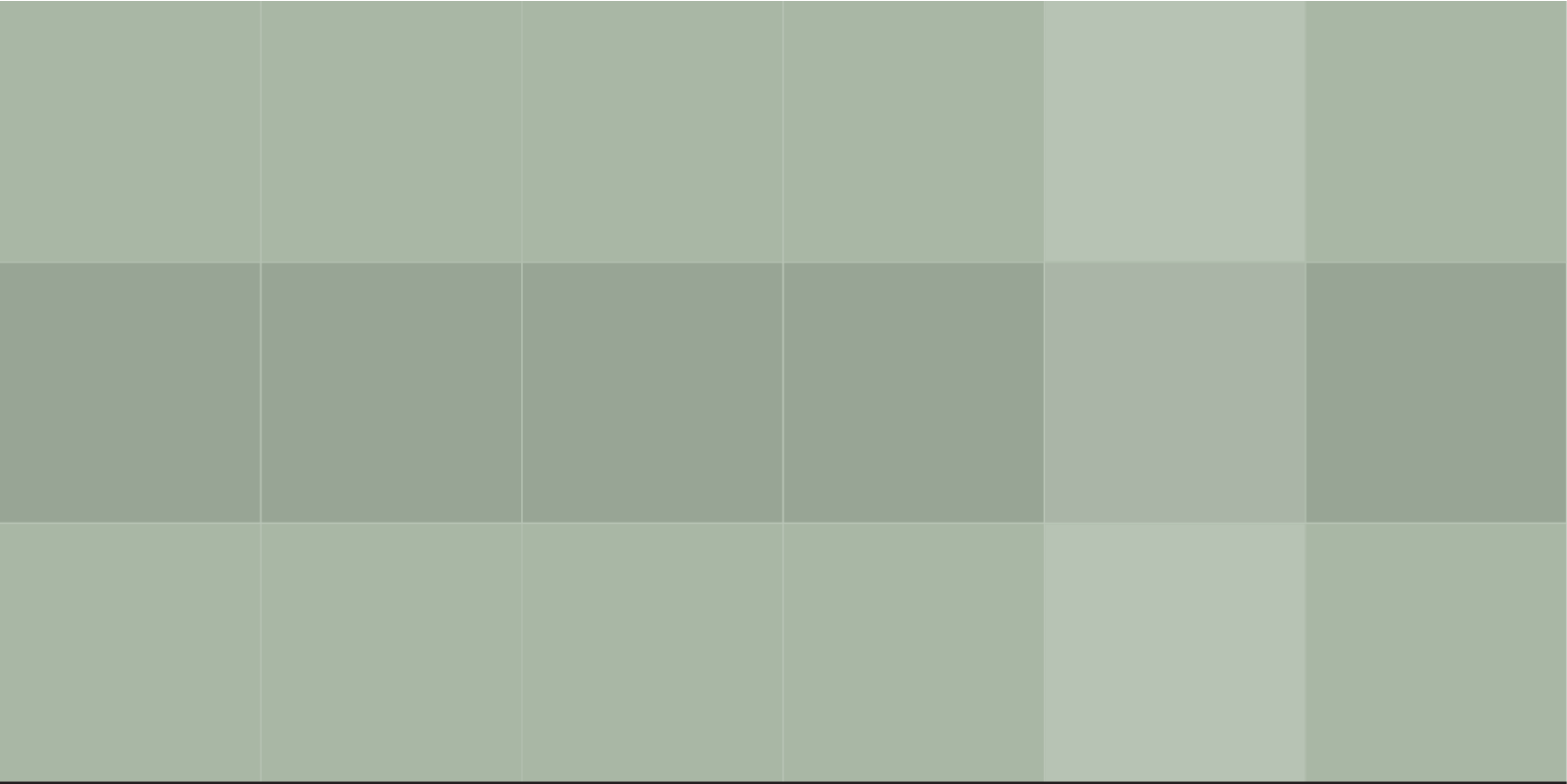
Foto: Dansk Flygtningehjælp

Tryk: Special-Trykkeriet · Byens Tryk, Viborg

Oplag: 3.000 eksemplarer

INDHOLD

FORORD	5
HVORFOR ER DER BEHOV FOR FRIVILLIG LEKTIEHJÆLP?	6
HVORDAN KAN VI HJÆLPE?	9
BØRNENE	11
FORÆLDRENE	12
SKOLESAMARBEJDE?	13
GODE RÅD OM LEKTIEHJÆLP	14
FEM OFTE STILLEDE SPØRGSMÅL	17
ORGANISERING AF FRIVILLIGGRUPPEN	18
IDEKATALOG	20

FORORD

KÆRE LEKTIEHJÆLPER!

Den frivillige lektiehjælp er en vigtig del af Dansk Flygtningehjælps frivillige integrationsarbejde. Som frivillig lektiehjælper er du med til at give børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk mulighed for at uddanne sig på lige fod med andre børn og unge. Men dit engagement rækker videre end det. Som frivillig lektiehjælper er du med til at bygge bro mellem forskellige etniciteter i det danske samfund og skabe dialog på tværs af religiøse og kulturelle forskelle. Du er således med til at gøre en stor indsats for integrationen!

For at klæde dig på til at give lektiehjælp, og som en støtte til dig i dit frivillige arbejde, har vi udarbejdet dette lektiehjælperhæfte. I hæftet kan du læse om andre frivillige lektiehjælperes erfaringer og finde konkrete redskaber som du kan bruge i dit arbejde.

Hæftet er både tænkt som en hjælp til dig, der lige er blevet lektiehjælper og til dig, der har været i gang i et stykke tid. Det er et opslagsværk, du kan tage frem, når du har brug for inspiration og støtte i dit frivillige arbejde.

Hæftet er udarbejdet på baggrund af opsamlede erfaringer og faglig viden fra frivillige lektiehjælper i Dansk Flygtningehjælp. Enkelte steder er der inddraget viden fra forskningen om dansk som andetsprog. For at holde omfanget af hæftet på et læsevenligt niveau har vi dog ikke beskrevet emnet 'dansk som andetsprog' i detaljer – men derimod blot berørt det. Er du nysgerrig efter at vide mere kan du bagest i hæftet finde en oversigt over, hvor du kan finde mere information om tosprogede børn og unge.

Hæftet koncentrerer sig om tre overordnede temaer:

- ★ Hvilken rolle har du som frivillig lektiehjælper og hvad er det for nogle behov, du kan være med til at afhjælpe?
- ★ Hvad betyder det at have 'dansk som andetsprog', og hvilke særlige forhold kan der gøre sig gældende for børn, der har brug for at kunne tale to sprog i deres dagligdag?
- ★ Gode erfaringer og ideer. I sidste del af hæftet finder du et 'idékatalog' med oplysninger om supplerende materiale og litteratur samt andre frivillige lektiehjælperes erfaringer med aktiviteter, ekskursioner og lignende.

Til slut vil vi blot ønske god læselyst og rigtig god fornøjelse med lektiehjælpen!

HVORFOR ER DER BEHOV FOR LEKTIEHJÆLP?

Hjælp til lektierne i hjemmet?

Størstedelen af de børn, der kommer i lektiehjælpen, har en anden etnisk baggrund end dansk. Fællesnævneren for de fleste af børnene er desuden, at deres forældre kan have svært ved at give dem tilstrækkelig hjælp til lektierne. Ofte kan forældrene være med på de første klassetrin, men jo ældre børnene bliver, jo vanskeligere kan de have ved det.

Der kan være mange forskellige grunde til at forældrene kan have svært ved at hjælpe børnene med lektierne. Forklaringer heraf vil naturligvis være af meget overordnet karakter. Generelt kan man sige, at alene det at forældrenes modersmål ikke er dansk, og at de behersker dansk som andetsprog i meget varieret grad, kan gøre det vanskeligt for forældrene. Nogle forældre har desuden haft deres skolegang i hjemlandet, i et skolesystem som har adskilt sig meget fra det danske. Andre forældre lever i boligområder uden megen kontakt til det danske sprog og samfund, og kan dermed have svært ved at hjælpe deres børn med skolearbejdet.

Som oftest er kulturrammen i børnenes hjem ikke dansk - det gælder både i forhold til familiestruktur, religion, påklædning, opdragelse osv.

Der kommunikeres desuden på modersmålet i hjemmet. Både i tale, radio, aviser og tv. Man ser fx formentlig ikke 'Fjernsyn for dig', dansk julekalender, TV avisen etc.

Konsekvensen heraf kan være, at børnene i varieret grad mangler referencerammer til dansk kultur. De har ikke samme forhåndsviden om det danske sprog og samfund som børn med dansk baggrund har. Det kan have betydning for børnenes ordforråd, udtale og forståelse af begreber, hvilket har betydning for deres sproglige udvikling.

Vores lektiehjælp skal være med til at sikre, at børn med anden etnisk baggrund end dansk ikke er stillet ringere på dette punkt end andre børn. Lektiehjælpen er med til at støtte børnene i deres skolegang og sikre dem en god start på uddannelsesforløbet. Lektiehjælpen giver desuden mulighed for et samvær med frivillige, hvor også andre ting end lektier kan diskuteres og forsøges afhjulpet, fx hverdagsproblemer, at være splittet mellem to kulturer, mobning m.m.

Børn med to sprog – lidt baggrundsviden

For de børn, der har en anden etnisk baggrund end dansk, vil dansk fungere som deres andetsprog. Deres førstesprog kan være tyrkisk, arabisk, somalisk osv. Det er det sprog, de lærer i hjemmet og bruger i andre private sammenhænge. Det er en del af barnets identitet og der kan derfor være knyttet en masse følelser til sproget. Hvis man kritiserer et barns modersmål kan det ofte føles som en kritik af selve barnet. Derfor er det vigtigt at anerkende barnets modersmål som en ressource.

Dansk er det sprog som børnene lærer i deres kontakt med majoritetssamfundet. Det er bl.a. gennem børnehaven, i skolen og lokalsamfundet at børnene skal kunne deltage og fungere på dansk. Der er derfor langt mere omfattende krav til beherskelsen af dansk end til fx fremmedsprog som tysk og engelsk. Tilegnelsen af dansk som andetsprog er altså meget mere end en isoleret sprogfærdighed. Man skal kunne kommunikere på det i næsten alle typer af situationer igennem livet. fx skal man kunne 'lege' på det, 'gå i skole' på det og 'forelske sig' på det. Dansk som andetsprog er ikke et dårligt sprog. Det kan bare aldrig forvandles til et modersmål – dvs. det opleves ikke nødvendigvis som en uadskillelig del af personligheden eller identiteten ligesom førstesproget.

I hverdagen har børn med anden etnisk baggrund end dansk brug for at kunne tale to sprog. Derfor siger man, at de er tosprogede. Det betyder ikke nødvendigvis, at de behersker begge sprog.

Det er her, at vi som frivillige kommer ind i billedet. Når der hele tiden bliver talt dansk i lektiehjælpen er det med til at sikre, at børnene får brugt sproget og lærer at forstå det. Vi kan altså støtte børnene i deres sprogudvikling. Og vi kan være med til at sikre dem en god start på deres uddannelsesforløb.

Ordforråd og forhåndsviden

Ofte vil de tosprogede børns ordforråd på dansk, og deres referenceramme til det danske samfund, være mere sparsomt end børn, der har dansk baggrund. De tosprogede børn står dermed over for nogle andre udfordringer. Fx vil ordforråd og forhåndsviden i forhold til det danske sprog ofte udgøre et handicap for mange af de børn, der ikke har dansk som modersmål.

Ordforråd

Undersøgelser peger på, at børn starter i skolen med et ordforråd på i gennemsnit 8.000-10.000 ord. Børn, der har dansk som modersmål, har således et basissprog, når de starter i skole og det er det ordforråd, de bygger videre på i løbet af deres skolegang. Hvis hjemmets sprog er et andet end dansk vil de tosprogede børn have et væsentligt mindre ordforråd end deres danske kammerater, når de starter i skolen. Samtidig med at de skal indhente dette ordforråd, skal de altså forøge det med omkring 3.000 nye ord om året. Dette kan være problematisk fordi en begrænset beherskelse af skole-relevante ord vil volde vanskeligheder i forhold til børnenes faglige udvikling.

(For uddybning se sprogforsker Jørgen Gimbels artikel 'Dansk som andetsprog' på undervisningsministeriets hjemmeside: www.uvm.dk).

Forhåndsviden

Forståelse af en tekst kræver, at man har en baggrunds- / forhåndsviden om det udsnit af verden, som en tekst handler om. Bogstaver og ord har ikke nogen mening i sig selv, og børn kan ikke læse og samtidig forstå teksten, hvis nye informationer ikke kan kobles på det, de allerede ved.

Med forhåndsviden skal der forstås den konkrete viden, som barnet har om eksempelvis en person eller periode, som en given tekst omhandler. Det vil sige, at barnet skal have indsigt i samfundsmæssige sammenhænge.

Når barnet læser en tekst trækker det på den forhåndsviden, det har. Der opstår altså nogle billeder på barnets indre netinde. Når vi fx læser sætningen: 'Politibetjenten løftede hånden og stoppede bilen' ser vi for vores indre øje en scene, hvor en politibetjent giver et signal med hånden til en bilist. Ikke at politibetjenten med fysisk magt stopper bilen. Mange ord har således flere forskellige betydninger. Ordet 'stoppe' kan eksempelvis bruges i mange forskellige sammenhænge: 'Han stoppede bilen', 'Han stoppede bolden', 'han stoppede strømmen'. Har barnet ikke den relevante forhåndsviden, kan det ikke se billedet for sig, og vil derfor have svært ved at forstå, hvad ordet betyder i den pågældende sammenhæng

Også i en lidt større sammenhæng kan det have betydning, hvilken forhåndsviden barnet har. Et eksempel kunne være et emne som besættelsen. Har man som barn hørt historier fra forældre eller bedsteforældre om besættelsestiden, eller har man generelt hørt om perioden som en del af en dansk historie, har man nogle associationer og noget viden, som man kan trække på når man lærer om perioden i skolen. De nye informationer kan dermed kobles på det barnet allerede ved. Ofte vil det tosprogede barn ikke have samme referenceramme til perioden og derfor vil indforstået snak om perioden let gå hen over hovedet på barnet. Skal barnet læse en tekst, der handler om besættelsen, kan overordnede indholdsmæssige aspekter dermed gå tabt.

HVORDAN GØR MAN DET?

- 1) Ordforråd: Spørg til enkelte ord i teksten og find ud af om barnet ved, hvad de betyder. Brug om nødvendigt andre ord for at forklare det.
- 2) Generel forståelse og udvidelse af forhåndsviden: Få barnet til at forklare hvad teksten handler om. Så kan man fornemme om barnet har forstået den. Spørg til enkelte emner relateret til teksten og snak om dem. Er der begreber eller udtryk (fx 'han havde en ordentlig kæp i øret'), som kan formodes at volde problemer så tag dem op og vend dem sammen.

HVORDAN KAN VI HJÆLPE?

Vi skal ikke være eksperter eller begynde at undervise børnene - som var vi uddannede lærere. Det vi kan gøre, er at agere 'reserveforældre' i forhold til lektiehjælpen. Vi kan altså støtte børnene med det, de ikke kan få hjælp til derhjemme. På den måde kan vi være med til at sikre, at børnene ikke er stillet ringere end andre børn, som kan få hjælp til lektierne af deres forældre.

Vi kan både hjælpe børnene med:

- ✳ At få lavet 'lektierne til i morgen'.
- ✳ At være med til at udvide deres ordforråd og forhåndsviden.

Ordforråd og forhåndsviden

Fra erfarne lektiehjælpere ved vi, at børnene i lektiehjælpen ikke altid forstår, hvad det er de læser. At kunne læse højt og udtale ordene er ikke ensbetydende med, at man forstår indholdet i teksten. Etablering af en forhåndsviden, som fører til forstå-

Eksempel 1: 'Heba' og 'Morten'

Heba er ved at læse Ronja Røverdatter af Astrid Lindgren. Hun læser optaget højt for Morten, men må nogle gange bede ham om hjælp til at forstå nogle svære ord. Da hun læser sætningen: '...og som et par arbejdsheste spændt for et læs tømmer, slæbte de sig møjsommeligt op af stien' spørger Morten hende om hun ved hvad 'møjsommeligt' betyder. Heba ryster på hovedet og Morten forsøger at forklare hende det ved at bruge andre ord som 'besværligt' og 'hårdt'.

Falder man over nogle svære ord, eller kan man se på barnet, at det ikke forstår, er det godt at stoppe op og forsøge at forklare ordene på en anden måde. På den måde er man med til at udvide barnets ordforråd.

Eksempel 2: 'Houda' og 'Helle'

Houdas klasse er i gang med et tema om eventyr. De er i den forbindelse ved at læse 'Prinsessen på ærten'. Mens Houda og Helle snakker om eventyret kommer de til at tale om det at være kongelig. Snakken falder på Frederik og Marys bryllup, som Houda har set noget af i fjernsynet. Rebecca spørger om Houda ved, hvilken funktion Frederik og Mary har i Danmark og de taler lidt om de kongeliges rolle i det danske samfund.

Eksemplet illustrerer, at der i lektiehjælpen er mulighed for at bruge tid til at snakke om emner, der ikke direkte har noget med opgaven at gøre, men som kan være med til at udvide barnets 'forhåndsviden'.

else og indsigt tager tid, og måske kan lektiehjælperen føle sig presset af tidnød. Barnet selv ønsker formentlig lektierne overstået på kortest mulig tid. Men at udvide børnenes ordforråd og forhåndsviden har altafgørende betydning for deres læsefærdighed og generelle forståelse. Det har betydning for barnets faglige udvikling. Så selvom rammerne ikke altid er de bedste, er etablering af en større forståelse vigtig at medtænke, når man giver lektiehjælp. Man kan kalde det en slags 'udvidet lektiehjælp'.

Roller

Lektiehjælperen kan fungere som et fri-rum for børnene, hvor de kan slippe ud af de roller, de evt. har i skolen. Lektiehjælperen kan give børnene opmærksomhed og støtte dem til at turde mere. Lektiehjælp handler nemlig også om andet end lektier og sprogfærdigheder. Det handler også om at skabe et fundament, hvorpå eleverne føler sig trygge og derved bliver bedre rustet til skolegangen. Frirummet i

lektiehjælperen kan være med til at give børnene mulighed for at lære på en anden måde, fordi der er plads til at plette, stille 'dumme' spørgsmål eller få forklaret tingene på en anden måde end i skolen.

Vi kan også være med til at give børnene en mulighed for at møde andre mennesker - voksne såvel som børn og unge - og på den måde være med til at udvide deres sociale netværk. Nogle tosprogede børn møder nemlig kun jævnaldrene i skolen fordi de af forskellige årsager ikke går i fritidsklub eller til fritidsaktiviteter. Lektiehjælperen kan være et socialt såvel som et fagligt frirum for børnene.

De frivillige i lektiehjælperen kan desuden tale med børnene om emner som mobning eller hverdagsproblemer. Som lektiehjælper skal man derfor være opmærksom på, at man – hvis man vil - kan blive en ressourceperson eller en rollemodel i barnets liv.

Husk at du har tavshedspligt!

Eksempel 3: 'Mohammed' og 'Stine'

Mohammed og Stine er ved at løse en opgave i problemregning. Stine bladrer lidt frustreret tilbage i bogen for at finde hjælp til løsningen. Til sidst udbryster hun: 'Ih jeg fatter bare ikke det her stykke' og både hende og Mohammed begynder at grine. De taler lidt om, hvor meget de begge hader brøkregning og begynder så i fællesskab at finde frem til løsningen på problemet.

Det kan være rart for børnene i lektiehjælperen at se, at de ikke er de eneste, der ikke kan finde ud af det. At de voksne også kan have svært ved det. Lektiehjælperen kan komme til at fungere som et frirum, hvor der er plads til at man kan grine af de ting, man har svært ved.

FORSKELLIGE DAGSORDENER

Man må være opmærksom på, at ens egen dagsorden som lektiehjælper kan adskille sig fra børnenes. Som lektiehjælper vil man gerne lære børnene noget, mens børnene måske 'bare' vil have overstået lektierne til i morgen.

BØRNENE

Forskellige forudsætninger

Det er forskelligt, hvad børnene kan og hvorfor de er i lektiehjælpen. Børnenes individuelle forudsætninger er mange og både køn, alder, indlæringsstrategier, social baggrund m.v. spiller ind. Det kan derfor være svært at opstille nogle overordnede og generelle retningslinjer for det at give lektiehjælp.

Umiddelbart ved vi, at mange af børnene vil bruge lektiehjælpen til at få lektierne lavet hurtigt og nemt. Og fra erfarne lektiehjælpere ved vi, at børnenes forventninger ofte går på:

- ★ At de får lavet deres lektier.
- ★ At lektiehjælperen er en hurtig vej til løsningen på opgaven – mange børn vil forsøge at 'springe over hvor gærdet er lavest' og opfordre lektiehjælperen til at give dem svaret.
- ★ At der er kontakt/opmærksomhed fra lektiehjælperne. Helst på tomandshånd og det kan være svært for dem at vente, hvis der er travlt.
- ★ At få forklaret hvad de skal lave/hvordan opgaverne løses.
- ★ At de kan få hjælp til deres opgaver i alle fag. Typisk er det dog dansk og matematik, der fylder mest i lektiehjælpen.

Børnene har ligesom alle andre børn meget forskellige forudsætninger og lærer på forskellige måder. Hvis de samme børn ofte kommer i lektiehjælpen, kan man nemmere lære om deres styrker, svagheder og de måder hvorpå de bedst tager viden til sig. Det gør det nemmere at give den 'udvidede lektiehjælp', vi talte om før.

Men alene det, at vi som lektiehjælpere er nogle andre personer end deres lærere på skolen; at rammerne for lektielæsningen er en anden end skolens; at vi måske forklarer tingene på en anden måde; at vi kommer med andre eksempler osv. kan være en stor hjælp for børnene.

FORÆLDREAFTENER

Sørg for at involvere forældrene. Man kan fx med fordel forsøge at arrangere forældreaftener. Det skaber tryghed hos forældrene, hvilket vil gøre dem mere tilbøjelige til at opfordre børnene til at komme i lektiehjælpen.

FORÆLDRENE

Fra erfarne lektiehjælpere ved vi, at forældrenes forventninger ofte går på:

- ✳ At børnene bliver bedre i skolen.
- ✳ At de får lavet alle deres lektier.
- ✳ At lektiehjælpere kan hjælpe dem med alt det forældrene ikke selv kan.
- ✳ Nogle forældre kan have meget høje forventninger til lektiehjælpernes formåen og engagement.
- ✳ Nogle forældre har ikke kendskab til frivilligkulturen i Danmark og kan derfor forholde sig til de frivillige som offentligt ansatte.

HUSK ALTID FORÆLDRENE

Man må aldrig tale med et barns lærer uden forældrenes viden. Det vil være et stort tillidsbrud.

Erfaringen viser, at de frivillige sjældent føler, det er nødvendigt / hensigtsmæssigt at tage kontakt til skolen angående det enkelte barn.

SKOLESAMARBEJDE?

De professionelle syn på frivillig lektiehjælp

Der er stor forskel på, hvordan lærere forholder sig til frivillig lektiehjælp. Nogle er skeptiske omkring, hvorvidt det faglige niveau kan opretholdes, fordi det ikke er professionelle, der giver lektiehjælp. Andre er skeptiske omkring, hvorvidt de frivillige afhjælper et problem, det offentlige ellers skulle betale for. Atter andre er glade for, at de frivillige tager over. Nogle kan også være lidt for glade for at de frivillige tager over. De kan have svært ved at forstå princippet ved det frivillige arbejde: At I er frivillige. Dvs. at der bliver skiftet ud i gruppen, at man ikke kan flere dage om ugen osv.

Fordele og ulemper ved at samarbejde.

- ★ Fordele kan være, at lærerne kan være med til at henvise børn til lektiehjælpen, og at de kan pege på konkrete områder, hvor barnet har brug for hjælp.
- ★ Ulemper kan være, at tillidsforholdet til barnet ryger, hvis man begynder at snakke med vedkommendes lærer. Altså, at barnet mister det frirum, som lektiehjælpen er.

GODE RÅD OM LEKTIEHJÆLPEN

Hvordan sikrer man, at børnene bliver ved med at komme?

De steder hvor lektiehjælpen er placeret på en skole, har man haft gode erfaringer med at lave klare aftaler med børnenes forældre. Lektiehjælperne har haft kontakt til både lærere og forældre om flere forskellige forhold. fx i forbindelse med planlægning af hvilken dag lektiehjælpen skal finde sted. På den måde har de undgået, at lektiehjælpen falder sammen med andre aktiviteter. Også i forhold til hvilke fag, lektiehjælpen skal koncentrere sig om, har lektiehjælperne samarbejdet med forældre og lærere.

Hvis lektiehjælpen tager sit udgangspunkt i et boligområde kan der være andre forhold, som gør sig gældende – lektiehjælperne vil fx ikke have tæt kontakt med børnenes lærere.

Men det er altid en god ide at inddrage forældrene!

At forældrene inddrages har stor betydning for børnenes fremmøde. Det kan derfor være en rigtig god ide at lave konkrete aftaler med forældrene. Man kan fx via den lokale samarbejdspartner i boligområdet (fx et medlem af afdelingsbestyrelsen, en beboerrådgiver eller en aktiv beboer i boligområdet) sørge for at forældrene melder deres børn til lektiehjælpen. Så ved man, hvor mange børn der kommer og man undgår en situation, hvor der enten er for mange børn per lektiehjælper eller omvendt.

To eksempler på hvad man kan gøre

En metode er at gøre som frivilligruppen i Tåstrup har gjort:

- ✳ Lav en tilmeldingsblanket, hvor barnet selv kan deltage sammen med forældrene. fx kan barnet skrive sit navn og klassetrin.
- ✳ Sørg for at lave et felt på tilmeldingsblanketten med plads til forældrenes telefonnummer. I kan også overveje at prioritere fag på tilmeldingslisten.

- ★ Fortæl børn og forældre at de skal melde afbud, hvis børnene ikke kommer. Sørg for at de får kontaktpersonens telefonnummer.
- ★ Hold status over hvem der kommer. Det viser, at I ikke er ligeglade med om børnene kommer eller ej. Statuslisten skal dog ikke fungere som en kontrolinstans eller som en statusliste til mor og far. Forsøg at gøre det til et sjovt indslag, fx ved at afkrydsning sker i forhold til om børnene har fået en brikjuice efter hver lektiehjælp. På den måde virker afkrydsningen ikke som en kontrol af børnene.
- ★ Er der børn, som flere gange i træk ikke dukker op, kan man enten spørge de andre børn herom eller kontakte forældrene.

En anden metode, der ikke inddrager forældrene, er den som lektiehjælpen i Guldbergsgade på Nørrebro benytter: De hænger en plakat op på væggen og skriver børnenes navne på. Hver gang børnene har været til lektiehjælp får de en stjerne ud for deres navn. 10 stjerner kan udløse en præmie.

Gode råd om lektiehjælpen som sted

- ★ Få så vidt muligt andre til at agere 'bussemænd'. Lav fx en aftale med bestyrelsen/andre kontaktpersoner om, at de smider urolige elementer ud.
- ★ Hold gerne et møde i lektiehjælpen en gang imellem og diskuter fælles retningslinjer og hvordan rammerne om lektiehjælpen er. Husk at det er jer, der bestemmer, hvordan 'jeres' lektiehjælp skal være: Må man eksempelvis spille spil når man er færdig med sine lektier eller skal man gå? Er der udelukkende lektiehjælp i første time og plads til hygge i den næste?
- ★ Det er en god ide, hvis man er enig om hvordan man gør – især hvis lektiehjælpen har åbent flere dage og der kommer mange forskellige frivillige.
- ★ Skab en positiv atmosfære. Lektiehjælpen skal være et hyggeligt sted. En mulighed er at købe saftvand, frugt eller lignende.

- ✳️ Brug evt. klemmer og skriv børnenes og jeres egne navne på i starten. Klemmerne kan hænges på tøjet. Efter lektiehjælpen kan de hænges op på en planche til 'genbrug'.
- ✳️ Arranger noget kun for lektiehjælperne:
Fx en øl/kop kaffe efter lektiehjælpen, julefrokost, middag osv. Det er en god måde at lærer hinanden at kende på i frivilligruppen. Det kan ligeledes afhjælpe frafald og skaber desuden sammenhæng og kontinuitet i lektiehjælpen (man er enig om rammerne for lektiehjælpen).
- ✳️ Lav en så simpel organisering af lektiehjælpen som muligt. Hvad skal kontaktpersonen stå for? Kommunikerer man via e-mail, 'groupcare' eller en kontaktbog i lektiehjælpen?

Gode råd om at give lektiehjælp

- ✳️ Vær rosende og støttende. Vær realistisk men fremhæv de positive sider. Når børnene føler sig trygge vil de automatisk turde mere og det skaber den bedste grobund for faglig udvikling.
- ✳️ En formanende, bedrevidende, moraliserende holdning virker blokerende. At rette må ikke forveksles med at rettesætte.
- ✳️ Før samtaler med barnet om opgaven. Det udvider ordforråd og forhåndsviden. Det gør også, at I ved, at de har forstået opgaven.
- ✳️ Få barnet til at forklare, hvordan opgaven skal laves (så er I den 'dumme' og barnet er 'læreren').
- ✳️ Giv ikke svaret. Giv hjælp til at finde frem til svaret.
- ✳️ Hvis I er usikre på, hvordan opgaven skal laves, kan I prøve at bladre tilbage i bogen og finde forklaringen der.

FEM OFTE STILLEDE SPØRGSMÅL

Skal lektiehjælpere hovedsageligt koncentrere sig om lektierne eller også være ressourcepersoner?

Man kan gøre begge dele. Mange af børnene kan have brug for en ressourceperson, ligeså meget som de har brug for hjælp til lektierne.

Hvor meget skal man rette børnene?

Der kan være fordele og ulemper ved at rette for meget. En ulempe kan være, at læreren ikke ved, hvor barnet står. En fordel kan være, at barnet kan få en succesoplevelse. Dog skal man nok være varsom med at rette det hele i eksempelvis en stil. Man kan i stedet tage fat på delelementer, fx stavning, endelser, udsagnsord osv.

Skal børn der ikke har lektier for også kunne komme?

Det er vigtigt ikke at udelukke nogle børn fra at komme (medmindre de er meget forstyrrende).

I kan evt. dele lektiehjælpen op, så der er 1 times lektiehjælp og 1 times leg. I kan også have spil parat, der samtidig med at være underholdende også lærer børnene noget. (Se 'idekataloget')

Hvad er forskellen på lektiehjælp og undervisning?

Undervisningen sker inden for skolens pædagogiske rammer. Der er fastsatte krav og mål for undervisningen. Der gives hjemmeopgaver. Der er uddannede lærere og lærermaterialer. Lærerne har kontakt til forældrene og kolleger at diskutere med. I lektiehjælpen kommer børnene for at få hjælp med opgaven til i morgen. Atmosfæren er afslappet. Det er muligt for børnene at slippe ud af de roller de evt. har fået i skolen. Der er mulighed for 'udenomssnak'. I lektiehjælpen kan man dog - ligeså vel som i skolen - bruge tid på at etablere en generel forståelse, forhåndsviden og ordforråd.

Hvad gør man, hvis der dukker nogle forældre op, som har brug for hjælp?

Alle tiders, at rygter om jeres frivillige arbejde har spredt sig! Hvis I føler, I har tid og overskud vil det være en oplagt mulighed også at hjælpe de voksne. Man kan fx tage en ny dag i brug. Hvis I ikke har nok frivillige til også at hjælpe de voksne, kan I kontakte frivilligkonsulenten i jeres område, så kan han/hun hjælpe med at skaffe nogle flere. Dansk Flygtningehjælp har også udarbejdet forskelligt materiale, der kan give inspiration og hjælp til at starte aktiviteter for voksne i gang.

ORGANISERING AF FRIVILLIGGRUPPEN

Frivilliggruppen

Grundlaget for alle frivilliggruppers arbejde er, at grupperne indgår en samarbejdsaftale med Dansk Flygtningehjælp. I den aftale findes informationer om Dansk Flygtningehjælps formål og grundlag samt retningslinjer for det frivillige arbejde. Hvis I er interesserede i at læse om dette, kan I både få aftalen via gruppens kontaktperson og Dansk Flygtningehjælp. Desuden underskriver hver frivillig en 'Aftale om frivilligt arbejde' samt giver tilladelse til, at Dansk Flygtningehjælp indhenter de lovpligtige børneattester, som vedrører strafferetslige forhold begået mod børn og unge under 15 år.

Der er mange forskellige måder at organisere frivilliggruppen på. Hvilken organisering man vælger afhænger meget af temperament, gruppens størrelse, hvilket boligområde/skole man er i samt hvilke samarbejdspartnere man har osv.

Det vigtigste er, at organiseringen af lektiehjælpen er så simpel som muligt. Der er ingen grund til, at kontaktpersonen bukker under fordi organisering optager for meget tid og for mange ressourcer.

Kontaktpersonen

Kontaktpersonen er selv lektiehjælper og derfor skal jobbet som kontaktperson helst være så overkommeligt som muligt. Kontaktpersonen er bindeled mellem de frivillige i gruppen og Dansk Flygtningehjælp. Kontaktpersonen er typisk den, der besvarer henvendelser fra folk, som er interesserede i at starte som lektiehjælper, tager imod nye frivillige og sørger for at der bliver indgået 'aftale om frivilligt arbejde' samt indhenter samtykkeerklæringer vedrørende børneattester. Kontaktpersonen informerer desuden Dansk Flygtningehjælp om, hvorvidt der er brug for flere frivillige.

Har kontaktpersonen tid og lyst, kan han/hun også påtage sig andre opgaver: fx arrangere en middag for de frivillige i gruppen eller undersøge muligheder for at tage på udflugter. Det skal dog understreges, at alle frivillige kan iværksætte aktiviteter!

Kun fantasien sætter grænser!

Kontaktpersonens opgaver kan deles ud på flere personer.

DET ER NEMT AT OPRETTE EN GRUPPE I GROUPCARE!

Gå ind på www.groupcare.dk og opret dig først som bruger (under kategorien 'Ny bruger'). Når det er gjort klik da på kategorien 'Ny gruppe'. Herefter skriver du gruppens navn, en beskrivelse af gruppen og opretter en fælles emailadresse. fx lektiehjælp@groupcare.dk. Husk at krydse af i 'lukket gruppe' så alle ikke kan logge sig ind på jeres informationer. Herefter kan du invitere de frivillige i gruppen til at melde sig på gruppens emailliste, oprette filer osv.

Husværter

I lektiehjælpen i Mjølnerparken på Nørrebro i København har man delt opgaverne mellem kontaktpersonen og de såkaldte 'Husværter'. Mjølnerparkens lektiehjælp er åben 4 dage om ugen, og til hver dag er der tilknyttet en husvært. Disse husværter er selv lektiehjælpere. Samtidig står de for at tage imod afbud fra 'deres' frivillige. De sørger for at fortælle kontaktpersonen om der er brug for flere frivillige. De sørger desuden for, at der bliver indgået 'aftale om frivilligt arbejde' og de indhenter samtykkeerklæringer vedrørende børneattester og sender dem til frivilligkonsulenten.

Kontaktpersonen har derimod det overordnede ansvar. Han/hun har fx lektiehjælpens mobiltelefon og besvarer opkald fra potentielle frivillige, formidler kontakt mellem den nye frivillige og husværten m.m.

Husværtordningen er især en god ide i frivilligrupper, som holder åbent flere dage om ugen og hvor der er mange børn og frivillige. For de store lektiehjælpsgrupper giver ordningen en bedre ansvarsfordeling - ansvaret for lektiehjælpen hænger således ikke udelukkende på kontaktpersonen.

Groupcare

En anden måde at lette opgaven for kontaktpersonen er at benytte 'Groupcare'. Groupcare er et internetforum, som er et godt kommunikationsredskab. Mange grupper har haft gode erfaringer med at benytte denne service.

Via groupcare (eller andre lignende internetfora fx Yahoo! Groups) kan de frivillige i gruppen nemt kommunikere med hinanden, aftale mødedatoer, skrive telefonnumre ind m.m. Man kan via servicen sende mails ud til alle i gruppen, oprette en kalender og skrive sig på hvilke dage man kan komme i lektiehjælpen samt lægge billeder ind osv. For at benytte servicen kan man klikke ind på: www.groupcare.dk og oprette sig som bruger.

IDÉKATALOG

Ideer til supplerende materialer

Læsetræning

'Hvad hedder det på dansk'.

Af Birgit Olsen. Koster 160 kr. Illustreret billedordbog med ca. 1.800 ord. Ordbogen bruges til begynderundervisning i dansk som andetsprog - både til børn, unge og voksne, i børnehaver, i indskolingen og på særforsorgsområdet. Bogen kan anvendes i alle sammenhænge, hvor der er brug for billedstøtte, fx til undervisning i begreber.

'Læsefidusen'

Læsefidusen er sjove, letlæselige bøger for de mindre klassetrin. De kan lånes på biblioteket eller købes på www.e-boghandel.dk.

'Dus med dansk'

På Forlaget Delta kan man finde mange gode dansk-hæfter til sprogtræning for børn og unge på forskellige klassetrin. Bl.a.: 'Dus med dansk', 'Ordtræning', 'Ekstra Dansk'. Læs mere på www.forlagetdelta.dk.

Læsetræning på nettet

På www.laesogskriv.nu kan elever fra 5.-9. klassetrin give sig i kast med at løse danskopgaver på nettet.

www.danskopgaver.dk er en hjemmeside, der tilbyder opgaver specifikt lavet til tosprogede børn, unge og voksne.

Hvis man gerne vil have flere forskellige opgaver, så klik ind på www.baskerville.dk. Opgaverne her ind-

befatter bl.a. grammatik, læsetræning og stavetræning. Samtidig er der gode forslag til, hvordan man kan gøre sprogtræningen sjovere. Opgaverne er lette at printe ud, så de kan bruges i lektiehjælpen.

Kryds og Tværs'er

Kryds og tværs'er kan være en sjov måde at lære nye ord på eller træne stavning. Der findes mange forskellige slags. fx 'Lillebror', som kan fås i kiosker og supermarkeder.

Diktater

Sjov måde at lære at stave på, hvori der også indgår et konkurrenceelement. Kan gøres meget let så alle er med. Der kan købes gode diktater på: www.gullhoj.dk, som har billige diktathæfter til børn i 2-6 klasse.

Letlæsningsbøger

Man kan desuden købe nogle letlæsningsbøger til at have stående i lektiehjælpen. De børn, der ikke har lektier for, kan i stedet få hjælp til at læse dem. Man kan også låne gode letlæsningsbøger på biblioteket. Biblioteket har fag- og skønlitterære bøger til børn i alle aldre. De faglitterære bøger handler fx om dyr, lande eller racerbiler. Sidstnævnte kan være et emne, der for nogle drenge kan gøre det mere interessant at sidde stille og læse.

Matematik

www.matematikbogen.dk er en let tilgængelig hjemmeside, hvor opgaverne er delt efter klassetrin, og der er opgaver til alle aldre.

På www.baskerville.dk finder du også matematik-opgaver, der er printervenlige, og derfor gode at bruge i lektiehjælpen.

På matematik.denmark.com/bType.htm kan elever (3.-4. klassetrin) prøve kræfter med brøkregning. Hjemmesiden tilbyder hjælp, hvis der laves fejl.

Også www.mat1.dk/WebUndv.htm tilbyder mange matematisk relaterede opgaver. Opgaverne varierer i sværhedsgrad og er relateret til 5.-9. klassetrin.

Spil

Scrabble

Spillet fremmer staveevnen og udvider ordforrådet. Deltagerne skal udnytte 7 tilfældige bogstaver bedst muligt. Deltagerne skiftes til at danne ord ligesom i krydsord. De får point for ordene og konkurrerer om at score ekstra point ved hjælp af præmiefelter. Når spillet er slut, vinder den deltager der har scoret flest point. Fås i BR til 259,75 kr.

ABC Bogstavsuppe

Pædagogisk spil hvor man skal fange bogstaverne i en roterende gryde for at danne små ord. Den som først danner et lille ord på kortet, har vundet runden. For 2-4 spillere. Fås i BR til 129,75 kr.

Men man kan også selv lave nogle opgaver...

I Tåstrup fandt en af de frivillige på at lave sjove regne- og ordopgaver til børnene i lektiehjælpen. En regneopgave handlede fx om en ridder, som ikke kan finde hjem til sin borg. For at hjælpe ham

med at finde vejen skal barnet regne forskellige opgaver, som det krydser af i et skema. Det kan være simple plus, minus og gange regnestykker.

Den anden opgave var en 'bogstavjagt'. Her skrev den frivillige forskellige ord op i et skema fx: Midalderhus, Flyttemands-forretning, Fodboldstøvle, Christiansborg, Parkeringsvagt, Tryllekunstner, Faldskærms-udspringer osv. Opgaven for barnet gik ud på at danne så mange nye ord som muligt ud af disse ord.

Memory med ord

Memory er et huskespil som normalt bruges til at træne hukommelsen via billeder. Spillet kan dog også udvides til at træne ord. Lav et antal brikker og skriv nogle ord på dem (sværhedsgraden kan varieres). Der skal være to ens udgaver af alle brikkerne. Læg brikkerne på et bord med bagsiden opad. Hver 'spiller' vender en brik og så gælder det om at huske ordene og hvor de to brikker lå. Spillet kan også bruges til at træne fremmedsprog som tysk og engelsk. I en mere avanceret udgave kan spillet bruges til at træne synonyme eller antonymer (ord med modsat betydning; fx rig - fattig).

Skibet er ladet med

Alle sidder i en rundkreds. En kaster en blød bold og siger fx: 'Skibet er ladet med s' til en af de andre i rundkredsen. Den, der griber bolden siger et ord, der begynder med s og skal herefter kaste til en anden i rundkredsen, som enten siger et nyt ord med 's' eller får et nyt ord at sige et bogstav med. Kan varieres - fx til kategorier: 'Skibet er ladet med sportsgrene, lande, popstjerner' osv.

Galgelegen

En af børnene eller en af de frivillige tænker på et ord og markerer på en tavle, hvor mange bogstaver, der indgår i ordet. De andre skal nu gætte på, hvilke bogstaver der indgår i ordet (meningen er naturligvis at gætte selve ordet). Gættes der forkert tegner personen ved tavlen en bakke. Herefter en galge, et hoved, kroppen osv. Gættes der forkert tilstrækkelig mange gange vil der hænge en mand i galgen til sidst. Den, der gætter ordet får lov til at stå ved tavlen og vælge et nyt ord.

Højtlesning

Mange børn får ikke læst højt af deres forældre så ofte. En dag i ferien kan lektiehjælpen bruges til at læse historier højt. Det kan fx være historier af H.C. Andersen, Astrid Lindgren osv.

Ekskursioner og andre aktiviteter

Har man lyst til at lave noget med børnene, ud over det der foregår i lektiehjælpens vante rammer, er mulighederne utallige. Man kan fx tage på skovtur, lave en idrætsdag, tage en tur til vandet, spille rundbold/fodbold osv. Lektiehjælpen i Mjølnerparken har flere gange været med til at afholde idrætsdag for børnene og været på tur til Bonbon land. En anden lektiehjælpsgruppe har i efterårsferien haft besøg af en politibetjent, som fortalte børnene om politiets arbejde og det at være politimand.

Ekskursioner kan være en sjov og anderledes del af lektiehjælpen. Man kan besøge forskellige museer og forlystelser. fx kan man besøge det lokale bymuseum, tage en tur til et nærliggende slotsmuseum eller besøge et omrejsende cirkus.

Ekskursionerne og de sociale aktiviteter kan være med til at give det enkelte barn i lektiehjælpen en mulighed for at lære både jer og de andre børn bedre at kende. Det kan også være en mulighed for at give dem nogle nye og anderledes oplevelser.

Regler for at have børn med på tur:

Børnene skal have en seddel med hjem om, at I på en bestemt dato tager børnene med på udflugt. Gør I det har I overholdt reglerne.

Men det er altid en god ide at få forældrenes underskrift! I kan fx sørge for, at der er plads til forældrenes underskrift på den seddel, børnene får med hjem. Her kan I også skrive, at såfremt forældrene har spørgsmål eller indvendinger, kan de kontakte en af de frivillige.

Ideer til supplerende litteratur

Undervisningsministeriet

En del frivillige har nævnt, at de ofte føler, at de mangler viden om, hvad børnene skal kunne på de forskellige klassetrin. Har man lyst til at sætte sig ind i dette kan man på undervisningsministeriets hjemmeside finde målene for, hvad eleverne skal kunne på de enkelte klassetrin i alle folkeskolens fag. De kaldes 'Fælles Mål' og kan findes på: www.faellesmaal.uvm.dk

Ufe

'Undervisning for Tosprogede Elever': www.ufe.dk.
En faglig forening under Danmarks Lærerforening og Københavns Lærerforening som beskæftiger sig

med undervisning af indvandrere og flygtningelever. Hos Ufe kan man finde nogle meget interessante temahæfter om tosprogede og læring. Det kan bestilles via deres hjemmeside, men kan også lånes på biblioteket.

Uc2

Undervisningscenter for Tosprogede er et landsdækkende videncenter om tosprogethed og interkulturalitet. Uc2 indsamler, analyserer og formidler den tilgængelige praktiske og forskningsmæssige viden om sprog og integration. De udgiver bladet 'Sprog & Integration', som indeholder mange relevante artikler om tosprogede børn og læring. Kan downloades på: www.uc2.dk Klik først på 'værktøjskasser' og derefter på 'Grundskolen'.

Sprogforum

Sprogforum er et Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik, som udkommer tre gange årligt (plus eventuelle ekstranumre). Tidsskriftet debatterer bla. fremmed- og andetsprogsundervisning og den nyeste forskning på området. I tidsskriftet kan man finde artikler om tosprogede børn og dansk som andetsprog. På hjemmesiden: inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/sprogforum_welcome.html kan du finde en del af de artikler, der har været publiceret i tidsskriftet, i full text. Tidsskriftet kan også købes eller lånes på biblioteket.

Kurser og støtte i Dansk Flygtningehjælp

Husk at du kan deltage i Dansk Flygtningehjælps kurser ganske gratis. Det kursus der især har relevans for dig er kurserne i 'lektiehjælp for børn'. Men derudover har vi mange andre kurser bl.a. 'introduktionskurser for nye frivillige', 'sprogtræning og samtale', 'eksilpsykologi' m.m, som du også kan deltage i.

Kig ind på Flygtningehjælpen hjemmeside på www.flygtning.dk og se mere om kurserne og meld dig til online! Du kan også henvende dig til frivilligkonsulenterne og få tilsendt et katalog eller andet materiale om det frivillige arbejde.

Er der problemer?

Hvis I har spørgsmål eller problemer i forhold til lektiehjælpen, eller har gode erfaringer I gerne vil give videre, så kan I altid kontakte frivilligkonsulenterne, der holder til i forskellige dele af landet. Frivilligkonsulenterne kan både give gode råd omkring lektiehjælpen eller det at være frivillig, tage en snak med jeres samarbejdspartnere, informere jer om relevant materiale eller kurser osv.

Find frivilligkonsulenten i din region på: www.flygtning.dk/frivillig

DANSK FLYGTNINGEHJÆLP / FRIVILLIGE

Region Storkøbenhavn
Nørrebrogade 32, mezz.
2200 København N
Tlf. 35 36 80 67
www.flygtning.dk

DANSK FLYGTNINGEHJÆLP GIV FLYGTNINGE EN FREMTID